

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
odată 7 cr., a doua órá 6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fie care publica-
ţiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea şi Admini-
straţiunea Unirii»
în
Blaşiu.

Anul III.

Blaşiu 25 Martie 1893.

Numărul 12.

Peregrinii nostri.

În 27 Martie pornesc peregrinii români la Roma, légănul credinţei, naţiunii şi culturei noastre.

Noi cei rămaşi acasă îi însoţim cu gândul nostru, cu palpitările inimelor noastre, cu sincere urări de fericită succés şi reîntórcere fericită.

Ferice de ei!

Lorú li-s'a datú să pótă aduce tributú de admiraţiune şi veneraţiune celei mai universale puteri spirituale şi morale de pre acestú pămîntú, ce astăzi este personificată într'unul dintre cei mai glorioşi următori ai sântului Petru, Leonú XIII.

Puterea acésta tronéză lângă mormîntul unui apostolú, nu este incunjurată de săbii, nu este apêrată de tunuri, nu se rađimă pre baionete, şi cu tóte acestea nu este nimeni, care să nu-i simţescă înriurînta. Împêraţii o veneréză şi îi cerú sfatulú. Popórele îi ascultă glasulú. Lanţurile sclăviei africane se sfarmă înaintea ei. Trufia Englesului lacomú se frânge de resistaţa, ce i-o face în Irlanda. Stanley o vede întrecându-lú şi înaintându-şi misiunile, ce-şi ridică corturile învingétore la cataracte Congolú şi pre ţermurii Nyanzei. Cancelariulú de ferú, care prin isteţimea sa şi prin unú răsboiú sângerósú îşi asigurase influinţa precumpênitóre în sórtea popórelorú europene, se plécă înaintea acestei puteri morale, îi cere întrevenirea pentru împedcarea unui

răsboiú cumplitú dintre Germania şi Spania, şi redă bisericeii libertatea încătuşată prin temniţe şi tribunale. Elú cade, ér ea stă neclătită şi lucră necontentită pentru promovarea culturei şi civilisaţiunii adevêrate, pentru vindcarea ranelorú, de care suferé omenimea în urma exchilibrării puterilorú sociale, şi pentru validitarea principiilorú creştine în sciinţe şi arte, în statú şi familie.

Felicitămú dar pre peregrinii nostri, că se potú apropia de reprezentantele acestei puteri spirituale şi morale, şi se potú inspira dela elú, că în ce chipú trebuie să stămú neclătiţi în învăţaturile lui Isusú Christosú şi cum trebuie să rămânemú pururea nedespărţiţi de Fiulú lui Dumneđeú, Care s'a făcutú omú pentru a ne învăta să iubimú şi stimămú pre omú; Care prin mórtea sa ne-a arêtatú, cum trebuie să murimú pentru dreptate şi să apêramú adevêrurile dumneđesci; Care vêrsându-şi sângele seú, ne-a datú esemplu, câtú de mare abnêgaţiune trebuie să desvoltămú, pentru ca să putemú alina suferinţele semenilorú nostri şi să asigurămú triumfulú causei sante a bisericeii adevêrate şi alú aspiraţiunilorú drepte ale poporului nostru.

Ferice de ei!

Lorú li-s'a datú, să vadă tóte frumsetele, ce Creatorulú lumii le-a vêrsatú cu mână largă în frumoşa Italie, grădina Europei. Ei potú admira totú ce inteliginţa luminată de rađele ceresci ale credinţei creştine a pututú idea şi

realisa mai grandiosú şi maiestosú în arta arhitecturii. Potú să se desfáteze în privirea neîntrecutelorú opere de pictură şi sculptură, ce penelulú şi scalpelulú artiştilorú creştini le-aú zugrăvitú pre pândă ori le-aú tăiatú în petró ca o dovadă vecinică, că religiunea este inspirátorea cea mai puternică a totú ce este frumosú şi sublimú. Potú să se încante la auđulú melodiósei muzici, de care rêsună märeţele bolte ale bisericelorú, şi la alú dulcilorú accente din armoniósă limbă italiană, care prin asemênarea frapantă, ce o are cu limba noastră românească, întăresce consciinţa originii nóstre romane. Potú privi uimíţi grandiósele monumente, cari povestescú de mărirea străbunilorú nostri, cari înainte cu aprópe dóue mii de ani ne-aú aşedatú la gurile Dunării şi între întăriturile naturale ale Carpaţilorú spre a fi apêrătorii şi purtătorii culturei apusene în rêsăritulú Europei. Ajunşi pre arena coloseului vorú puté sáruta ţerina scaldată în sângele nenumăraţilorú martiri, cari aú spêlatú rugina păgânismului şi aú pregătitú lumea pentru civilisaţiunea creştină, de ale cărei principii dátátore de viaţă nici unú poporú nu se póté lăpêda fără a se espune pericolului de a recăde în barbarismú.

Étă pentru ce felicitămú noi pre peregrinii nostri. Ei se vorú întórcce cu unú capitalú bogatú de gândiri înalte şi de simţiri nobile, care-lú vorú puté valora atátú în interesulú lorú propriú, câtú şi alú poporului nostru. Atingerea cu

Feuilleton.

Prima Aprilú.

Cocóna R, una din cele mai culte dame ale oraşului Y, în prima Aprilú se înţelese cu servitóreá sa şi cu elevul N, ce era închiriatú la dínsa, că pre fíccă-sa Sabina să o facă „prima Aprilú“. Planulú reeşi minunatú: Sabina primi mandatulú de a merge cu o fíngea micută la spiţerie după o specie de osóre, ce nu se afla nici decátú acolo, ba chiar dórá nici în totú oraşulú. „La momíntú!“ rêsponse cocóniţa inocentă. „Numai să-mi leaú mantéua.“ Plină şi pátrunsă de bucurie, că póté servi şi ea cu ceva pre mălcuţá-sa, sári până la loculú destinatú. Dar cândú ceru obiectulú, după care a fostú trimisă, începurá sufragii de duchenariú cu toţii a ríde. Cocóniţa se întórcce suspinândú cu gândulú. Că să întrebe de noú pre mălcuţá-sa, nu cumva i-a ieşitú din minte numirea?!

Cândú étă, mălcuţá-sa, servitóreá şi elevulú începurá a ríde horibilú şi a-i striga, că ar fi umblatú „prima Aprilú“. Ce face cocóniţa, decátú se întórcce de cátrá mălcu-

ţá-sa cu unú felú de dispretú, ca şi cândú ar díce: „Eşti démnă óre, ca şi de aici înainte să te ascultú şi numescú mamă?!“

Cândú se întâmpla după aceea, de o trimeea undeva ori îi demanda să facă ceva ori o opria dela eeva, sermana cocóniţa pácălită totdeuna cugeta întru sine: „Óre nu mintesci?“

Beiuşú, 1893.

Petru P. Hertze.

Adevêrulú şi Minciuna.

(După Ed. Laboulaye.)

Odată — nu de multú — Minciuna şi Adevêrulú se sfátuirá să trăescă împreună cu nisce amici buní şi prietini sinceri. Adevêrulú era o fíntă bună, simplă, timidă şi încredétore; Minciuna însă era elegantă, îndrăsnétă, scia să vorbescă multú şi vorbea admirabilú.

Una da poruncă, cealaltă asculta cu supunere în tot-deuna. Aşa în acéstă plăcută companie tóte lucrurile mergeau de minune.

Într'o dí — cam de diminetă — Minciuna díse Adevêrulú, că-ar fi bine să planteze unú arbore, care să le producă primăvara florí, vara umbră şi tóamna fructe.

Adevêrulú ca mai cu minte gási propunerea minunată: arborulú a fostú plantatú la momíntú.

Índată ce arborulú a începutú să crească, Minciuna díse Adevêrulú: „Frate, să ne alegemú fiesce care câte o parte din arbore, — căci scii fórté bine, că o comunitate prea mare adese nasce neînţelegeri şi discordii, şi totdeodată scii şi aceea, că înţelegerile şi socotelile cele bune le facú amicii cei buní. Uită, spre esemplu, rădăcinele arborelui: ele nutrescú şi susţinú arborulú; rădăcinele suntú scutite de vremurile rele, de vífore şi furtune mari; pentru ce nu le íeai tu?“

„Şi mai multú, ca să-ţi placă de mine, eú mă voiú mulţami cu ramurile, cari crescú în aerulú libêrú, prin urmare în voea paserilorú, a ómenilorú, vîntului, căldurilorú şi a gerului.“

„Şi mai scii ceva?! Ce nu face omulú pentru cei ce-i suntú dragi?“

Adevêrulú, îmbátatu de atáta bunătate, mulţami tovarăşului seú şi se ascunse în pămîntú. Mare bucurie pentru Minciună, care rămase singurá printre ómeni, să facă totú ce i-ar fi plăcutú.

Arborulú creşcu câtú se póté de íute; ramurile cele mari revêrsaú umbră şi récóre;

apusul a fost pentru poporul nostru unicul factor, care ne-a mântuit de moarte, și unicul factor, care ne poate asigura viitorul, ce-lu contemplăm în mintea noastră și-lu presimțim în inima noastră.

Contactul acesta Romei avem să-lu mulțămim. Ea a unitt înainte de asta cu două vécuri o parte însemnată a Românilor cu sine, și i-a făcut mijlocitorii ideilor religioase, sociale și politice între apusul și celalalt corp al națiunii române. Îndată după actul uniunii o nouă viață culturală și nouă aspirațiune națională se ivesc între Români din Transilvania și Ungaria. Ideile acestea au trecut hotarile spre Dunăre și au trezit și pre frații nostri de dincolo din somnul, în care-i adânciseră Fanarioții. Acești frați nu-și mai întorc privirile spre Fanarul viclen, spre Atosul lacom și ignorant, sau spre Nordul înghețat, ci numai spre Apusul civilizat. Și dacă dînșii s'au adăpat mai virtos din apele culturii franceze, știut este, că isvorul acestor ape totu din colinele Romei a țșnit, așa încâtu putem dice, că și cultura adusă din Frância totu Romei avem s'o mulțămim.

Felicittm dară pre peregrinii nostri, pentru că aducându-și aminte de aceste binefaceri nu și-au pregetat a aduce Romei omagiul de recunoscintă și grațitudine, ce viu este în inimile tuturor Românilor binesimțitori, și le dorim, ca împreună cu vrednicul episcop Victor alu Lugoșului, care a binevoitt a se pune în fruntea lor, să se reînforcă sănătoși în mijlocul nostru.

Esperințele, ce le voru împărtași peregrinii nostri amicilor și cunoscuților, cari n'au fostu fericiți a puté vedé légenul originii noastre, voru pregăti terenul pentru inițierea unu peregrinaj mai mare, pentru ca acelu peregrinaj să fie o imposantă manifestațiune culturală.

preste puțin timp se împodobi cu florile cele mai frumoase. Bărbați, femei, copii alergău din tôte părțile, ca să admire acea minune — nu altceva.

Minciuna, cu fruntea ridicată, cu un glas puternic de pre craca cea mai înaltă, îi chéamă pre toți și îi farmecă prin vorbele ei de miere.

Ea le spune foarte categoric, că societatea nu este altceva decâtu o minciună, că omenii s'ar mânca unii pre alții, dacă a spune adevărul! Și ca să mérgă culva bine pre pământ, spune ea mai departe, sunt trei mijloce și anume: *Minciuna simplă*, cându vasalul dice superiorului său: „Te respectez și te iubesc.” Apoi *Minciuna îndoită*, cându vasalul strigă în gura mare: „Trăsnetul să mă lovescă, dacă nu sunt cel mai credincios servitor.” Pre urmă *Minciuna întreită*, cându vasalul jură: „Avuțiile, brațele și viața mea sunt ale stăpânului meu,” și părăsesce pre superioru tocmă în timpul pericolului.

Se vedeau așa de binevoitoare prelegerile, ce le da bunul apostol, și erau așa de admirabile exemplele, cu cari le susținea, încât mai toți cei de față se amețiră de vorbele lui! De juru împrejur, până preste dece poste depărtare, nu era vorbă decâtu despre Minciună și despre înțelepciunea ei. Și ce e mai multă, unii erau de părere să o facă rege.

Er la sermanul adevăr, ghemuit în visuina sa, nimeni nu se mai gândia; elu ar fi putut să moră nejelit de nimeni și uitat de toți.

† Augustin Lăday.

Vancea, Pappalvi, Baldi și Lăday sunt patru mari binefăcători ai biserice și națiunii noastre, pre cari în timpul scurt de 8 luni i-amu perditu unul după altul. Durerea cea mai prăspetă este pentru septemvirul pensionat Augustin Lăday, care a reposat în 20 Martie și a fostu înmormintat în grădina casei sale din Petrisat în 22 ale curente. Nu putem perpetua de o cam dată memoria acestu bărbat vrednic cu ceva mai potrivit, decât înregistrându aci cuvintele rostite de dl Dr. Augustin Bunea la mormintul lui:

Asemenea este împărăția ceriurilor cu comora ascunsă în țarină, pre care aflându-o omul o a ascunsă, și de bucuria ei merge și tôte câte are le vinde și cumpără țarina aceea (Mat. 13. 14).

Aceste cuvinte ale Mântuitorului nostru Isus Christos mi-se par foarte potrivite spre a revêrsa adevărată lumină preste aceea, ce este mai nobil și caracteristic din viața septemvirului Augustin Lăday, lângă mormintul căruia s'a adunat astăzi totu ce are Blașul mai stimat în dignitari bisericesci și în bărbați de știință spre a-i da onorea din urmă și tribut de recunoscintă.

Asemenea omului din sânta Scriptură, care și-a vindut tôte spre a puté cumpăra o țarină, unde scia, că se află ascunsă o comoră prețioasă, Augustin Lăday a datu biserice și națiunii sale aprôpe totu, ce și-a agonisit în viața pămîntescă, pentru ca cu acestu preț mare să potă ajunge în posesiunea împărăției ceresci, unde se află comora fericirii adevărate și nesfârșite.

În acea părăsire, în care îl lăsasera, elu era silit vrând nevrând să trăescă cu ceea ce avea sub pământ.

Și pre cându Minciuna domnia printre flori și verdéță, bietul sobol rodea mereu rădăcinele amare ale arborului, ce sădise. — Rôse atâta, că într'o zi, pre cându Minciuna mai oratore ca în tot-deuna vorbia unei mulțimi nenumărate, vintul începu să bată, și deși nu bătea cu furie, totuși răsturnă arborul, care nu mai avea rădăcini, cari să-lu țină la pământ. În căderea lui crengile omoriră pre toți, câți erau pre acelu loc, împrejurul arborelui. Minciuna abia scăpă cu un ochi scos și cu un picior rupt, de atunci a rămas chiôră și schiopă, — și încă a scăpat ușor — foarte ușor — numai cu atâta!

Adevărul ieși atunci la lumină, aprôpe fără vesminte, despletit, cu fața tristă, serioasă și posomorită. Cum auzi Minciuna, că tovarășul ei a înviat și că face aspră împulare la aceia, cari au mai rămas în viață, — a început să strige aprôpe desperat: „Etă causa tuturor relelor, etă cine ne-a perdit! La moarte! la moarte!” Și poporul înrmat cu petri și ciomege se repezi cu o furie nebună la nenorocitul Adevăr — mai mult mort decât viu, — îl aruncă érași în visuina lui sub pământ. Preste visuina s'a pus un mare bolovan și s'a pecetluit numai decâtu, ca astfel Adevărul să nu mai potă ieși din mormintul său. Cu tôte acestea însă Adevărul avea câțiva prie-

Acéstă faptă generoasă, creștinescă și românească, laudă pre Lăday mai mult decât ori ce grai omenesc, și în istoria noastră culturală și bisericescă îi asigură pururea locu de frunte.

Nu mintea ageră și voința de fier, cari au distinsu pre Lăday încă din frageda copilărie, voru fi amintite din nêmu în nêmu în biserica și națiunea noastră, căci în poporul nostru inteligent au fostu și până acum destui bărbați înzestrați cu acele însușiri alese, și cu tôte acestea nimeni nu-și aduce aminte de dînșii, de-orece ei au trăit numai pentru sine și n'au lăsat după sine nici un monument, care să le păstreze memoria pentru generațiunile viitoare, precum nestêrsă va fi memoria lui Lăday.

Nu știința legilor, nici activitatea neobosită, nici simțul de dreptate, cari au servit lui Lăday de trepte solide spre a se ridica la cel mai înaltu foru judecătorescu din țară, adecă la septemvirat, voru ilustra numele lui, de-orece omenii tôte aceste le uită foarte curând, ori le consideră mai multu de datorință decâtu de merit, ci aceea, ce va ilustra tot-deuna numele acestu bărbat, este fundațiunea lui — după împrejurările noastre — grandioasă, cu care se voru cresce în tôte timpurile bărbați devotați națiunii române și fi credincioși biserice noastre, cari toți voru rosti cu pietate și recunoscintă și astfel voru face nemuritoriu numele lui Augustin Lăday.

Acéstă fundațiune frumoasă, care ne va pune în pozițiune de a puté întinde în fiesce care anu ajutoru de mai multe mii floreni institutelor noastre de învățămint și ștudentilor români setoși de cultură, dovedesce până la evidentă, că Lăday și-a iubit biserica și națiunea cu un sentiment mai viu decâtu mulți alții, cari îl huliau și îi trăgeau la

tin, căci într'o nôpte o mână necunoscută scris pre pētră următorul epitaf:

Aqui yaze la Verdad
A quien el Mundo cruel
Mató sin enfermedad
Porque no reinase en el
Sino Mentira y Maldad.

Aci zace Adevărul,
Pre care cruda lume
L'a înmormintat, fără să fi fostu bolnav,
Pentru ca să nu dea domnia
Decâtu Minciunei și Vicleniei.

Celu mai mic defect al Minciunei este acela de a nu-i plăcé să fie contradisă. Cântă dar pre amiculu Adevărului și îndată ce-lu găsi, îl spândură fără multe desbateri. Numai mortii nu se plângu. Ca să fie și mai sigură de victorie, Minciuna își zidi palatul pre mormintul Adevărului.

Tôtă lumea mărturisește, că une-ori adevărul se întorce în mormintul său de pre o parte pre alta. Într'o zi, cându se întorse mai bine, palatul Minciunei se dirimă ca unu castel de cărți de joc și omorî pre inocenții și șarlatanii, ce erau în elu.

Omulu însă nu plânge, cându moștenesce. Poporul etern amăgit, reconstruesce în tot-deuna unu palat multu mai frumos decâtu cel vechi, și Minciuna chiôră și schiopă domnesce până și azi.

Bucuresci, 13 Sept. 1892.

Unu Făgețant.

îndoelă alipirea sinceră de poporul român.

Totul această fundațiune ne arată și ne învață, că din principiile singulare, ce le are cineva pe terenul politic, nu trebuie să facem îndată concluziunea greșită, că acela s'ar fi rupt de corpul național, nici nu trebuie să ne luăm ușor după judecata mulțimii, carea stimă de comunu numai pe aceea, cari o știu fanatiza, ér nu și pe aceea, cari voescă să o lumineze cu sfaturi înțelepte.

Eși, bărbat vrednic, din acest mormint, care ți-l'ai ales într'un sat, unde nu se prea aude doina românească, și într'un loc necercetat de aceea, cari poartă în inima lor iubire învăpăiată de biserică și națiune!

Eși din acest mormint modest și vino, să te aședăm la umbra maiestoselor institute de creștere și cultură, pentru a căror înflorire ți'ai lăsat averea ta! Vino să te aședăm acolo, unde tinerimea, ce cu ajutoriul tău va crește ca o mângăitoare speranță a biserice și nemiului românesc, în totă ziua te poți cerceta spre a vèrsa pe mormintul tău o lacrimă ferbinte de recunoștință și de pietate!

Însă tu nu ascultă de glasul nostru, pentru că și după mörte vrei să urmezi virtutea frumoasă a modestiei, care te-a împodobit în totă viața. N'ai vrut să impuni nici odată cu averea frumoasă, care așa de mult o prețuește lumea de acum în ce paradéză cu ea. N'ai vrut să impuni cu demnitatea înaltă de septemvir, la care te-a ridicat hărnicia ta, deși mulți numai pre ce astfel se impun, îi stimă. N'ai vrut să impuni cu frumoșele însușiri intelectuale, cari tot-deuna sunt admirate de omeni. Pre tine alte cugețe mai înalte te-au preocupat: cugețul de a contribui cu toate puterile tale materiale la prosperarea bisericei noastre și la înaintarea repede a poporului român în cultura adevărată, care este factorul principal în realizarea aspirațiilor lui mari în orientul Europei. Pre tine nu te-a interesat pompa și recunoștința omenescă după mörte, ci te-a interesat împăcarea cu Dumnezeu înainte de mörte. Pentru aceea, precum ne spun în testamentul tău, ai cădută în genunchi înaintea Maestății divine și din adâncul inimei ai dat mulțumită lui Dumnezeu pentru toate bunurile spirituale și materiale, cu cari te-a binecuvintat. Și fiind că în viața pămîntescă singur Dumnezeu ți-a fost speranța, paza și spriginul, pentru aceea te-ai rugat de Dinsul cu lacrimi fierbinți, ca pentru meritele Domnului nostru Isus Christos să-ți ierte păcatele și să te primăscă în ceta sântilor.

Noi avem credința firmă, că Preabunul Dumnezeu pentru fapta ta din urmă creștină și nobilă îți va implini rugarea cu atât mai virtos, că și în momintul extrem, când lângă patul tău veghia vicariul capitular Ioan M. Moldovanu, care ți-a secundat tot-deuna intențiunile generose, ai cerut

și dela dinsul binecuvintarea și deslegarea preotăscă.

Fie ca această binecuvintare să te conducă la viața cerăscă. Amin!

Revistă bisericească.

Din Patrie.

La telegrama omagială trimisă Maestății Sale de către congresul catolic dela Sopronu Maestatea Sa a notificat președintelui congresului, că pre lângă exprimarea preafualtei mulțămite a luat spre grațiosă sciință felicitarea supușilor săi catolici.

Politica bisericească a guvernului a fost aspru criticată și în ședința din 16 a casei de sus. Cu ocaziunea desbaterii proiectului de indemnitate generalului Máriásy dice, că la catolici căsătoria e sacrament, și guvernul nu are dreptul a face dispusețiuni cu privire la cele ce se țin de sacramente ca atari, căci ușor s'ar pute întâmpla, ca guvernul să-și permită a dispune și cu privire la alte sacramente, p. es. mărturisire, maslu etc. Până ce guvernul nu-și modifică programul în privința politice bisericești și până ce nu revocă nefericita ordinațiune din Februarie, dinsul nu are încredere în el. Episcopul Schlauch promite, că va răspunde la acusa ridicată de către ministrul de culte asupra episcopatului prin cetirea în cameră a unor corespondințe oficiose, din cari dl ministru trage concluziuni nefundate.

În provinciile agitațiunile contra politice bisericești a guvernului cresc din zi în zi. Se vede dară, că nici Maestatea Sa, nici corpurile legiuitoare și nici poporul nu doresc reformele politice bisericești intenționate de guvern. Cine le doresc dară? Francmasonii și Jidanii.

Roma.

Sfinția Sa Leon XIII prin o epistolă a recercat pre senatorul francesu Chesnelong, ca să pășcă la luptă pentru drepturile bisericești și să părăsască reserva, în care s'a retras după desființarea reuniunii „Union de la France chretienne“, a cărei președinte a fost dinsul timp îndelungat.

Peregrinajele la Roma din totă lumea se continuă.

Împăratul și împărătesa Germaniei din incidentul serbării nunții de argint a părechii regale italiene vor călători la Roma. Cu această ocaziune vor visita pre Sfinția Sa Leon XIII.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Afacerea Tisza-Asboth devine tot mai interesantă. Când s'a provocat Asboth la contele Paar, Tisza a imputat lui Asboth, că se provacă la mörți. Acesta însă se provacă și la contele Szechen, precum și la Szögyényi-Marich, cari sunt încă în viață, față de cari Tisza nu poate face nici o excepțiune. Cumcă în 1884 s'a recurs la Roma, ca să se liniștescă spiritele agitate prin proiectul de lege despre căsătoria jidovăscă, o constată și ministrul președinte

Wekerle, numai cât el în recursul la Roma nu vede nimic nepatriotic ori neferit. Scripta trimisă la Roma, dice dl Wekerle, a fost de caracter privat (magánlevél) și s'a trimis nu de Tisza, ci de repausatul ministru Trefort. Așa dară este fapt, că cabinetul Tisza în 1884 a cerut spriginul Romei în afaceri electorale, după cum a afirmat Asboth, și încercările lui Tisza Kálmán de a nega faptul acesta nu l-au folosit nimica, ci numai l-au compromis și mai mult.

Desbaterile generale asupra budgetului de culte s'au terminat în 18 a l. c. și s'au început cele speciale. Deputatul Szacs vay rögă pre ministru, să pășcă cu totă energia contra machinațiilor daco-române din Ardel. Érá Apponyi dice, că nu se mai poate suferi, ca școlele să fie pepinierele agitațiilor de naționalitate; ar dori, ca învățămîntul poporal întreg să fie în mâinile statului; poftesce, ca dreptul disciplinariu să nu se mărginescă numai la cercul de activitate al auctorităților confessionale, despre cari nici aceea nu se știe, cum judecă în cause disciplinare, ci în anumite delict disciplinare să judece organele statului. Ministrul Csáky consimte cu ideile exprimate de Apponyi. Scim noi bine, că atunci, când e vorbă de a maghiariza naționalitățile și de a restringe drepturile confesiunilor în afaceri scolastice, consimte guvernul cu opoziția și acesta cu guvernul.

Austria.

În ședința dela 20 a c. a parlamentului în locul bătrânului Smolka (polon) care și-a dat dimisiunea, s'a ales Chlumetzky (german liberal) de președinte, Kathrein (Hohenwarth) de întâin vicepreședinte, érá Madejszky (polon) de al doilea vicepreședinte. Prin alegerea dl Chlumetzky de președinte germanii liberali își simt de nou poziția întărită, și Chlumetzky ca un bărbat politic foarte abil poate să mijlocăscă o înțelegere între Germanii liberali și guvern.

Germânia.

Comisiunea militară a dietei imperiale germane în ședința ținută în 17 a c. a respins cu majoritate de voturi proiectul militar. Pentru proiect au votat numai cei șese reprezentanți ai partidului conservativ. Fiind că în comisiune sunt reprezentate în proporțiune corăspundătoare toate partidele parlamentare, se poate ușor prevedea, ce sorte va avé proiectul militar și dacă îi va succeda guvernului să-l pună la discușiunea dietei.

În ședința din 17 a l. c. a camerei 30 de deputați conservativi au prezentat o propunere, în care este recercat guvernul a pregăti un proiect de lege, în puterea căruia să nu le fie iertat a se domicilia în Germania Evreilor veniți din alte țări. Precum se pare, Germanii nu doresc nici înmulțirea armatei și nici a Evreilor.

Francia.

Procesul de corupțiune a decurs înaintea curții cu jurați din Paris. C.

Lesseps a ținut, că dînsul a dat lui Reinach sume mari indemnate de dnii Floquet, Clémenceau și Freycinet, aserțiunile sale însă nu le pôte proba cu nimic. Juriul a declarat pre Carolu Lesseps, Blondin și Baihaut de culpabil în afacerea Panama, érá pre ceilalți acușati de nevinovați. Tribunalul a condamnat pre Lesseps la unu anu de areștu, pre Blondin la doi ani areștu, érá pre fostul ministru Baihaut la 5 ani areștu, la mulctă pecuniară de 750,000 și la pierderea drepturilor politice.

Tare a supératú pre liberali mórtea neașteptată a lui Jules Ferry întimplată în 17. Ferry ca ministru fiindu acușatú, că ar fi periclitatú interesele franceze în Tonking, a devenitú fórte nepopularú și așa s'a retrasú de mai multú timpú în rezervă față de conducerea republicei. În luna trecutá fiindu alesú președinte la senatú de nou a ajunsú la suprafață, dará se vede, că nu i-a fostú datú a se bucura multú de acéșta onóre. Elú era de 61 ani. Pentru înmormintarea lui camera a votatú unú creditú de 20.000 frs. Contra creditulú a vorbitú deputatulú Baudry d' Asson dicéndú: „Tot-deuna imi plecú capulú în fața unui mormintú, dará nu potú tăcé, cândú e vorbá de Jules Ferry, care a alungatú pre monachi.“ Maillefeu strigá: „Iesușii éráși suntú aci.“ D' Asson: „Dvóstrá strigați bravo, dará eú în numele întregel Frânciei catolice dicú, că acéșta a fostú cea mai infamá infamie. Ferry a secularizatú școlele, Ferry Tonkinezulú este acela, care a causatú vėrsarea la atáta sánge și atátea lacrimi. Elú nu a căștigatú Frânciei glorie, ci i-a micșorat' o. Familia lui are destui bani, ilú pôte înmorminta, banii țerei aú altú scopú.“ Creditulú a fostú primitú cu 296 voturi contra la 170.

Belgiú.

Mișcările socialiste însușă îngrijiri din ce în ce mai serioșe. În cetatea Rouboix o adunare a „Uniunii catolice“ a fostú conturbatá de socialisti, cari străbăténdú în sala de adunare aú ocupatú loculú presidialú, aú aruncatú josú crucifixulú și l'aú călcatú în picioare. În urma acestora s'a născutú o páruelá înfricoșată între cei de față rămánéndú mai multe persoane ránite.

Duminecă unú congresú de socialisti aú hotărítú proclamarea unei greve generale la casulú, cândú adunarea constituantá nu s'ar învoi la sufragiulú universalú. Étá consecințele liberalismulú: socialismulú și în urmă anarchismulú.

Sėrbia.

În Sėrbia alegerile se potú considera ca terminate. 3—4 balotage nu vorú face mari schimbări în proporțiunea, în care aú să fie reprezentate partidele în parlamentú. Dupá scirile mai nóue guvernulú abia i-a succesú cu mari sforțări să-și alégá 70 deputați, radicalii aú 59 érá partidulú progresistú 4. Așa dará guvernulú liberalú abia dispune de o majoritate de 7, cu care nu credemú să pótá governa. Guvernulú crede a se ținé trăgéndú în parte-í pre cei 4 progresiști și chemándú în cabinetú 2 persoane mai populare.

Corespondințe.

Bucuresci, 9 Martie n. 1893.

Domnule Redactorú!

Mė mirú cum ați pututú scápa din observare o cestiune de gravitate excepțională, care nu era iertatú să lipséscá din colónele „Unirii“ măcar ca simplá investigare.

Cestiunea în isvorulú ei e fórte limpede și înțelesá, singurú ce o agravezá, e turtirea, denaturarea faptelorú, chilávirea adevérului.

Dar fapta are cuvintú:

Puținele și micile comunitáți catolice din Turcia fiindú ca în tot-deuna vexate de „iubitorii de pace“ Grecotei, a trebuitú să interviná însu-și Prea S. S. Pontificele romanú, care în o scrisóre nu de multú adresatá Sultanulú ilú rógá pre acesta, ca în interesulú bine înțelesú alú celui mai elementarú principiu de echitate precum și alú prosperării pacifice a supușilorú s'ei să puná ore care stavilá violentărilorú grecesci, ca așa și catolicii din Turcia să-și pótá profesa credința lorú neconturbați de nimeni, precum se întimplá acéșta și în România, Bulgaria, Sėrbia și Muntenegru, unde guvernele respective pre toți supuși fără deschilinire de confesiune ú tractéză cu egalá bunăvoință.

Orí ce omú deprinsú a judeca seriosú nu pôte decâtú să apróbe și să laude chiar procedura S. S. Pontificei. S'o apróbe, căci în ea nu se vede decâtú pasulú datoriei párintești pentru fi, s'o laude, căci în ea nu se vede, decâtú apėrarea dreptulú în definitiv.

Cu totulú altfelú judecă însă ómenii mánjiți și orbiți de murdăria patimelorú. Exemplu clasicú e verdictulú, ce-lú dá asupra acestui faptú diarulú grecescú „Sylloghi“ în numărulú sėu dela 9 Februarie n.:

„Pre sfinția sa Pontificele Leonú XIII nu-lú lasá să dórná dorința ce-í nutrește inima pentru unirea celorú dóue Biserici mari ale lumii, unire pre care înzădarú aú urmărit' o bărbății și Ierarchii mari ai Romei, pre care înzădarú a urmat' o însu-și greculú Visarionú, care pentru acéștu scopú a îmbrățișatú catholicismulú și a fostú prohibisitú cardinalú. Leonú XIII gándesce și sperá că va puté să întrécá pre predecesorii s'ei să surpe zidulú, pre care predecesorii s'ei l'aú consideratú preste putință de surpatú, adecá perseveranța în cele párintești ale Bisericei orientale.“

„Pentru acéșta a și scrisú cu propria sa mână cátrá Sultanulú, rugându-lú să nu opréscá progresele catholicismulú în Biserica anatolicá și că dorințele despre unire ale vaticanululú le sprigine și guvernele României, Bulgariei, Sėrbiei și Muntenegrulú.“

Lui „Sylloghi“ îi contrănesce apoi în datá unú altú confrate grecú „Nea Imera“. Ascultați numai vibrațiuní:

„Cum că Pontificele atátú de luminatú nutrește dorința unirii Bisericeilorú este fórte naturalú. Dar dacá unirea acéșta o aștéptá dela întinderea catholicismulú în orientá se înșală.“

„Ideile asupra acestei cestiuni le-a formulatú admirabilú răspunsulú redactatú de neuitatulú patriarhú ecumenicú Cleobulú la ceea ce s'a scrisú despre întrunirea sinodulú vaticanicú. Biserica ortodoxá constituitá ca cele dintăiú biserici ale lui Christosú și conservándú într'unú modú intactú dogmele apostolice, aștéptá să se întórcá la dinsa cei ce în vre-unú modú aú făcutú inovațiuní, nu măresce însă, nici exasperéză antitesele dog-

matice și este purtatá de o sincerá dragoste cátrá tóte celealalte Biserici creștine.“

A ruga dar pre Sultanulú, să opréscá pre Greci de a mai turbura pre pacnicú catolicú, dupá tipiculú grecescú înșamná: a provoca pre Sultanulú să lase drumú libérú convirtirilorú catolice; a aréta Sultanulú libertatea, de care se bucurá catolicii în România, Bulgaria Sėrbia și Muntenegru, înșamná dupá Greci a tracta cu guvernele respective, ba a le fi și înduplecatú deja să priméscá catholicismulú. — Acéșta e sinceritatea, bunulú simțú și dragostea, cu care-și sfărșesce „Nea Imera“ articululú, și care pre aici e de multú deochiatá. Vream numai să arátú prin acéșta cu unú exemplu realú și frațilorú de preste munte neinfecțati de „drépta lorú credință“ . . . cum Greculú face din dreptú infectare, din datorie crimá.

Lumea ne prea făcéndú-și capitalú din vorbele Grecilorú, pôte că n'a-și fi făcutú nici eú usú de limbuția lorú, de uu aveam altá îngrijire.

„Voința Bisericei Române“, fée bisericéscá românéscá, care cunóșce bine, fórte bine pre Greci, exploatezá cuvintele celorú dóue diare grecesci, totú pre spinarea catholicismulú (étá de ce mă temeam), căruia măi dándú-í o plesnitură, pocnesce în urmă și în spatele guvernulú romanú, imputándú-í — să nu rideți! — că proiectulú clerulú, ce acum se desbate în camerele române, l'a compusú guvernulú ca mreje pentru a arunca țara în sinulú bisericelú catolice. Și unde naivulú cu ridicolulú potú să fie mai înfrățitú ca aci? Ca să nu gándéscá însă stim. cetitorí, că esagerezú cătuși de puținú, conclusiunile amintitulú diarú le lasú să urmeze textualú:

„Împărtășimú și noi acelea-și vederi ale diarulú „Nea Imera“
„O uniune ca aceea, pre care tot-deuna aú dorit' o Papii, o repudiámú cu disprețú.“

„Dar e lucru de mirare, ca guvernulú romanú să trateze cu Papa cestiunea unirii fără scirea Țărei și Sinodulú!“

„Se dice, că aceste negociațiuni stăú în legăturá politicá cu articolele respective din „proiectulú de lege așa dișú pentru îmbunătățirea stării clerulú și seminarelorú, cari actualminte agitá bisericá și țara.“ („Voința Bisericei Române.“)

Și să nu gándiți, că aci s'a isprăvitú comedia! Nu! Din capitalá a sburatú faima prin țară în gura diarelorú provinciale și ca tótá faima în sburare s'a îngroșatú. Ér cândú s'a întorsú acasă, adecá în capitalá, abia o măi cunosceai, căci avea și urechi și corne și era și cu códă. — Apoi ține-te numai Papá!

Pentru a nu vătéma cătu-și de puținú bunulú simțú alú cetitorilorú și pentru a nu trece marginile de onestitate ale „Unirii“ nu reproducú decâtú cele mai puținú temerare cuvinte ale unui diarú provincialú.

„ Stăruințele papiștilorú suntú de multú cunoscute în țară la noi pentru asemenea unire și acum ele găsindú unú guvernú de lachei ai palatului, în care esceléză ateismulú și cosmopolitismulú junimiștilorú, papistași dau návalá cu mai multá îndărjire. Scopulú dar de aservire a bisericelú române și încătușarea preoțilorú, pre lângá celú electoralú, este și acesta mai înaltú, mai criminalú, de care numai unú guvernú alú străinilorú se putea face vinovatú și de aceea elú susține morțișú proiectulú în cestiune, cu tótá opunerea clerulú și a înalțilorú prelați.“

„În legătură cu toate acestea stă și faptul grav, ce ni s'a comunicat, că *Inaltul Mitropolit-Primat Iosif Georgianu și-a depus Marți demisiunea de arhiepiscopie în mâinile Regelui*. . . Se crede, că și alți prelați vor urma exemplul Mitropolitului Primatului.“

„În relațiune cu aceste uneltiri stă și scirea dată de un dăruț oficios din Viena și confirmată de oficiosele de aci, că dl. Esarch, ministru actual al țerei la Roma, este înlocuit prin dl. Al. Em. Lahovary și că trebuie să plece îndată.“ („Jos Reacțiunea“ Nr. 6—1893 — T. Măgurele.)

Etă de ce ăceam, că nu-i isprăvită încă comedia. Mai întâi să-și dea dimisiunile episcopii, preoții, clopotarii etc. în vederea grelei lupte, la care-i va înhăța Papa. Asta însă o să o privim în desnodământul comediei, ăr acum între acte *nițică pauză*; și o să vedem de sigur și desnodământul în unul din numerele viitoare ale „Unirii“.

Din actele jucate până acum s'a putut vedea un semn clar dar trist și dureros de tot. *E ușurătatea*, cu care un dăruț de talia „Voinței Bis. Rom.“ publică și divulgă sciri așa alarmante, lucruri așa delicate și grave estrase fără nici un scrupul — sau mai verde — fără nici o rumegare, din diare grecesci ca și din sfinta Scriptură, pre cari apoi alte diare le reproduc și interpretază, greșit se înțelege, deși pte cu bună credință. ăr această scornitură monstruoasă și mișelăscă a diarelor grecesci va fi în veci pentru istoria bisericii catolice un exemplu mai mult pentru falsificarea și pervertirea a ori ce vine dela Roma Papei. Și falsificarea aci e așa de străvedică, încât claritatea ei respinge ori ce comentare. Din o scrisore blândă împăciuitoare și totu atăt de justă a Pontificelui Grecii provocă o adevărată revoluție în presă.

Dar în sfârșit totu cam este-a-să ró dele ignoranței și patimei!

Bosdoc.

Colecta crucerului.

La colecta crucerului inițiată de noi în numărul 16 al „Unirii“ din 1891:

Au solvit pre anul 1892. In *Archiepiscopie*. Protopop. *Ernotului*: Parochia *Chirileu*, 6 fl. 35 cr. — Protopop. *Coșocnei*: Parochia *Iurului de câmpie*, 3 fl. 30 cr. — Protopop. *Giurgeului*: Parochia *Varviză*, 7 fl.

Până acum a încurs de totu suma de 1,406 fl. 99 cr.

Noutăți.

Ablegați pentru alegerea de Mitropolit în Blăși. Profesorii preoți dela Institutele de învățămintu gr. cat. din Blăși s'au adunat la 23 a l. c. în sala de desemnă a gimnasiunului spre a-și alege ablegații pentru sinodul electoral, ce se va ține în 16 Aprilă. Adunarea a fost deschisă și condusă de Rds. d. Ioan Hossu, directoru gimnasiunului. Îndată la începutul adunării s'a invocat ajutorul Spiritului Sântu, apoi s'a notificat din partea presidiului circulariul consistorialu în cauza alegerii de Mitropolit și scripta consistorială, prin care Rds. dn. Hossu se încredințază cu convocarea și conducerea alegerii de ablegați. Ca notariu ad hoc s'a ales M. O. profesor Aron Papiu, ăr ca Scrutatoru M. O. dn. Dr. Vasiliu Hossu prof. de s. Teologie și Aron Deacu, prof. gimnasiunului. Cetindu-se catalogul celor îndreptățiți la alegere, s'a aflat, că prezenți sunt 19. După acesta dl. președinte anunță, că alegerea are să se întimple prin votisare secretă scriindu fiesce care alegătoru pre ședulă numele alor două persoane, prin cari

doresce să se represinte corpurile profesoriale la alegerea de mitropolit, apoi suspinde ședința pre 10 minute invitându pre alegători ca în timpul acesta, să-și scrie voturilor. După redeschiderea ședinței se adună voturile, și se numără, și aflându-se că consună cu numărul alegătorilor se porcede la cetirea lor. Majoritatea absolută a voturilor au înrunit'o M. O. Ioan Germanu, profesor gimnasiunului și Dr. Victor Szmigelski profesor de s. teologie, pre cari presidiul îi dechără de aleși.

Tablă comemorativă în biserica din Vălcant. Monarchul nostru din incidentul iubileului episcopesc al Papei I-a dăruit 100 de mil frs cu scopul de a completa cu ei biblioteca Vaticană. Sfinția Sa în semn de mulțămintă spre a perpetua amintirea augustului donatori a așezat în bibliotecă o tablă comemorativă.

Denumire. Dl. *Aureliu Popu*, vicenotariu la judecătoria cercuală din districtul Oradei-mari este numit subje la judecătoria cercuală din Zsib.

Proteste Românilor contra politicei bisericesci a guvernului. Spre a protesta contra politicei bisericesci a guvernului unguresc au fost convocati alegătorii români din cercul electoral al *Trăscului* pre 25 a l. c. în Câmpeni, și cei din cercurile electorale *Dej*, *Iclodul-mare* și *Beleanu* pre 11 Aprilă în Dej, alegătorii români din cercul *Atudului* și *Udră* pre 23 a l. c. în Blăși, cei din cercurile *Banfi-Huedin* și *Almașul-mare* și cei din cercurile electorale *Caras*, *Careimari*, *Cinghirul* și *Mediaș* pre 13 Aprilă în Seini. Pre lângă proiectele de lege bisericesci s'au primit în ordinea de și și discusiune asupra proiectului de lege (§§. 9, 11 și 12) despre salarisarea învățătorilor populari. Cele mai multe adunări publice ținute în primăvara acesta în cauza proiectelor de lege bisericesci au trimis telegrame omagiale Mafestății Sale Monarchului.

Procesul politic. Joi s'a pertractat la Tribunalul din Clușu cauza dlui Vasiliu Suci, preot gr. cat. în Capușul de Câmpie, care pre basa unor denunțări a fost acuzat de procurorul din Turda, că de pre amvonu în biserică și în școlă a agitat publice contra națiunii unguresci ăcându, că în Ungaria bisericele și școlile românesci s'ar fi închis, vorba românescă s'ar fi oprită sub pedepsă în bani și s'a creat o legislațiune specială exclusiv în favorul Magiarilor și a Jidovilor, deci a comis delictul prevăduț în cod. pen. ung. §. 172 al. b. Dl. apărătoru, tinerul avocat Dr. Amos Frâncu prin o vorbire elocuentă arată până la evidentă, că clientul său nu este vinovat de delictul, ce i-se ascrie. Procesul contra dlui Suci este rezultatul persecuțiilor din partea comitelui Sándor János. S'a arătat, că l. rugățiunea dela serviciul divin din ziua de Rusali, prin care s'a invocat pogoria Spiritului Sântu asupra Mafestății Sale Monarchului, ca să lea în dreptă considerațiune plângerile Românilor, 2. constatarea că legea de naționalitate nu este executată, 3. cetirea „Tribunei“ la popor, 4. spunerea, că notariul din Nyir-Adon pedepesce cu 5 fl. pre cei ce cetează a vorbi în cancelaria lui românesce și cetirea circulariului mitropolitănu pentru sprijinirea școlilor confesionale române, nu formeză delictul amintit de dl. procuror. Afară de aceea cei doi martori produși contra dlui Suci își contradic. Tribunalul din lipsă de dovezi a achitat pre acuzat. Procurorul a insinuat apelațiune contra sentinței de achitare.

Procesul de presă al „Tribunei“ s'a pertractat în 17 a l. c. înaintea curții cu jurați din Clușu. Articulul incrimat ce pörtă titulu „Cu aceleași arme“, nu s'a putut constata, de cine a fost scris. Pentru aceea s'au trasă la răspundere dnii *Andrei Balteșu*, redactorul responsabil al *Tribunei*, și *Ioan Necșu*, editorul *Tribunei*. Apărarea a susținut'o dl. Ioan Russu Șirianul. La întrebările puse de președinte cu privire la cuprinsul agitatoriu și culpabilitatea acu-

saților din cauza neatensiunii jurații au răspuns afirmativ. Tribunalul reg. la propunerea procurorului a condamnat pre Balteșu la 2 luni de carceră comună, ăr pre I. P. Necșu la o lună de carceră comună și la suportarea speselor procesuale. Din cauțiunea *Tribunei* s'au subtras 500 fl., și acest dăruț va avé să publice în colonele sale sentința de condamnare și în limba statului. Acușății au insinuat apelațiune de nulitate.

Adunări oprite. Auctoritățile politice au oprit mai multe adunări publice ale alegătorilor români convocate spre a se pronunța asupra politicei bisericesci a guvernului. Anume în comitatul Albei inferioare au fost oprite adunările convocate în Blăși, Alba-Iulia și Câmpeni. Asemenea au fost interzise adunările conchimate în Zalău și Șimleu Silvaniei.

Sinagogă lângă biserica catedrală. Jidovii neologi din Pojonu și-au cumpărat un fond intern lângă biserica catedrală din Pojonu. Pre acel fond au voit să-și edifice sinagogă, dară curatorul bisericii catolice s'a opus la edificarea sinogei chiar lângă biserica lor. Jidovii au recurs la ministrul de interne, și dl. ministru Hieronymi — s'a pronunțat în favorul Jidovilor.

Statutele bisericii sârbesci elaborate de congresu cu privire la dotațiunea clerului, și a școlilor sârbesci a fost înaintat Mafestății Sale Monarchului spre întărire.

Lege contra beției. Camera englesă a primit și în a 2-a cetire proiectul de lege contra vinderii de spirituose în micu. După acest proiect dacă în cutare district două tertialități dintre alegători se pronunță pentru închiderea crismăritului în decurs de trei ani, nici nu se pte concede drept nou de crismărit, nici nu se va renoi cel vechi. Bine ar fi, să se aducă și la noi o atare lege și să fie executată cu rigorea convenită.

Înmormintarea septemvirului în pensiune Augustin Lăday, mort în 20 a l. c., s'a întimplat în 22 a l. c. în Petrisat lângă Blăși. Oficiul funebrelu s'a început la 2 ore d. m. pontificându Reverendissimul Dn. vicariu capitularu Ioan M. Moldovanu cu asistența Rvds. dn. Dr. Ioan Rațu și Dr. Al. Grama, canonic, a Clariss. dn. Dr. V. Hossu, profesor și On. D. Iosif Lita, parochul Iclodului. Cântările rituale le-a executat corul teologic condus de profesorul de cantu Nic. Ionaș și Ar. Papiu. Cuvntarea funebrelă a ținut'o On. D. Iosif Lita, ăr la mormintu a rostit o orațiune frumoasă și mișcătoare. Clar. D. Dr. Augustin Bunea. Osămintele defunctului, amăsurat dispozițiunii sale testamentare, s'au așezat în grădina sa din Petrisat. Deși timpul a fost neplăcut, totuși la înmormintare a participat popor mult; inteligența română din Blăși încă a fost bine reprezentată.

Biografia și testamentul repausatului sperăm că le vom pute publica în curându.

În veci amintirea lui!

† **Veronica Bene.** Subscriși cu inimă plină de jale adăruț la cunoștință, că iubitoarea mamă și bunică *Veronica Bene n. Csergi* preutésă văduvă, după un morbu scurt, prevăduț cu SS. Sacramente ale moribunților, la 13 a l. c. n. și-a dat blândul suflet în mâinile Creatorului în anul 65-lea al vieții și al 19-lea al văduviei. Fie-țărna ușor și memoria binecuvntată! Sinteț la 14 Martie 1893. Corneliu Bene, Leontina Bene, Alesandru Bene ca nepoți. Alesandru Bene protopop, Mihailu Bene possessor, Ioan Bene căpitan, Nicolau Bene preot, Ana Bene măr. Frențu ca fi. Irma Bene n. Robel noră. Ioan Frențu ginere.

Pentru procurarea de recușite, stéguri flamure, policandre, albituri, obiecte pii, icone și cărți bisericesci recomandăm institutul de artă a lui **Süts și comp.** din **Buda-pesta**, cari la dorință trimit gratis catalogul-prețurilor.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre jurnalistica modernă.

(Fine.)

Din câte am scris până acum despre diaristica modernă, se vede lămurit, că mai ales noi clerul avem datorința mare de a priveghia față de această mare putere.

Sub diaristica modernă noi înțelegem aceea, ce nu este fără excepțiune, aceea ce servește liberalismului, aceea ce arată ore care decădere morală, și în urmă aceea ce stă în contradicție cu principiile conservatoare ale bisericei noastre. Din acest punct de vedere am scris cele de mai înainte.

Diaristica modernă nisuesce a se scote de sub controla atât de salutară, și dacă i-se face controlă, să vezi, cum se rescâlă, cum aruncă în acela, care a cutezată a nu se pleca principiilor ei celor adese-ori false. Am vădit și mai aproape, cum s'a supărat unele jurnale ale noastre pe „Unirea”, pentru că a susținut cu tărie principiile adevărate creștinesci.

Ca și cum am fi audiat'o strigând: „Cum cutezi tu a apăra catolicismul? Pentru ce nu ești tu modernă și de un principiu cu noi?”

O, întru împlinirea chemării sale câte și câte atacuri nu trebuie să sufere biserica.

Din cauză că biserica controlează scrierile și le judecă pe cele rele, i-se dau titule de împedecătoare a culturii, instituțiune a întunecului și altele, deși pot vedea eroii liberalismului, unde au ajuns cu presa lor liberă, unde cu abuzul libertății.

Nu este obiectul sublim, nu este simțămînt nobil, nu virtute, contra căreia să nu se fi sculat presa cea neînfrînată, batjocorind și aruncând cu tină și în lucrurile cele mai sfinte.

Ore n'amă cetit în poezii române batjocorindu-se numele celui mai sfânt al lui Isus Christos? Ore n'amă cetit, cum că a se provoca la catechism este idee ruginită?

Și ore libertatea acesta de presă a înaintat cultura, anobilitat ore moravurile? Produs'a ore îndestulare materială și spirituală?

Cu totu dreptul trebuie dară să pună biserica stavilă libertății celei neînfrinate a diaristice.

„Cărilor sunt a se opune cărți, jurnalelor jurnale,” ne învață S. Sa Pontificele Leon XIII.

Biserica și-a ridicat tot-deuna vócea sa contra acelora, cari au propagat idei false, idei distrugătoare de moralitate, — și pentru că a făcut'o acesta, a fost urgisită și batjocorită.

Ore nu ar fi datorința și a altora, să facă acesta? Și ore n'amă pute face și noi imputare acelora, cari produc atâtea rele și neînțelegeri cu diaristica lor prea liberală?

Și această diaristică — durere — progresază, ér noi bisericani îi lăsam terenu, noi privim cu mâinile încrucișate, cum se lătesc și la noi idei false și distrugătoare.

Să cercăm, ore progresază la noi literatura bisericăscă? Cum stăm noi cu diaristica bisericăscă? — Nu voi trece hotărâle patriei noastre.

Etă avem numai o fôe politică-bisericăscă, „Unirea”, și și aceea este numai săptămânală.

Aievea ne pôte fi rușine, că nu susținem o fôe politică-bisericăscă de tôte zilele. Preste un milion de români gr. cat. cu o singură fôe politică-bisericăscă!

Aievea adă ca nici odată este de lipsă, ca o fôe ca „Unirea” să fie cotidiană. Să facă Blașul inițiativa, ca să avem fôe cotidiană politică-bisericăscă. Dimpună cu archiereii noștri să facem o fundațiune, ca să putem susține o atare fôe, a cărei lipsă, cum am arătat, se simțese tot mai tare și ce merge.

Doră stăm mai bine cu celealalte scrieri bisericăscă? Nici de cât! Trecu ani de zile, până iese câte un op bisericăscă, și auctorul pôte fi sigur, că nu i-se voru re-

stitui nici speșele de tipari, căci la noi opurile cele bisericăscă le cetesc numai preoții, cari de-odată sunt și cei mai zeloși prenumerați și ai foilor politice, și totuși în acele foi susținute așa dîcîndu prin cler, clerul și ce e mai scump clerului, instituțiunile dumnezeescă sunt batjocorite.

Am vădit, cum au cădut unele foi bisericăscă și scolastice din lipsă de părtinire, și vedem cu durere, cum în locul acelora clerul nostru cetesc jurnale și cărți străine procurate pre intențiun.

Unde e greșala? Cum s'ar pute ajutara, cum s'ar pute sucurge lipsei acesteia?

Spiritul timpului poftesc, să înaintăm, publicul cel mare dorește a ceti nu numai polemii diaristice, ci și ceva frumos. Trebuie să îndestulim dorința acesta, și să ne nisum a provede publicul cetitoriu cu hrană spirituală, bună, nutritore căci cu ce pâne ne hrănim, astfel ne este și organismul întreg.

Dacă noi nu vom da publicului nostru hrană spirituală, voru da' alții, dacă nu vom da în mâna publicului cetitoriu cărți bune, și dacă nu ne vom îngriji, ca să cetescă numai ce e bun și frumos, voru face — ba o și fac — alții, — dar în acesta nu va fi multămită. Deci trebuie să ne îngrijim de edarea unor opuri bune și de susținerea unei foi politice-bisericăscă cotidiene, și trebuie să scotem la lumină cărți morale pentru popor.

Acestea trebuie să le facem.

Știu, că este ușor a scrie acestea, dar e greu a le efectui. Și nici nu am scris acestea, ca să dau învățături, căci pôte și cu cele de până aci am atins sensibilitatea multora și am atras asupra-mi supărarea acelora, cărora nu le place a medita despre acestea, și cari voru dîce, că destule sunt jurnalele, cari le avem, și și acele abia pot subsista, și ce lipsă avem, ca o fôe politică-bisericăscă cotidiană să ne lea prenumerații.

Sunt amicul cel mai sincer al jurnalistică, de 24 ani n'au lipsit de pre masa mea 3—6 foi românesce — doresc să susțea tôte, ba să se și fumulească: însă ca preot doresc, ca acele să iubescă instituțiunile noastre bisericăscă, să le apere și să le stimeze, căci românitatea va sta numai până cându poporul va stima instituțiunile bisericăscă.

Doresc, ca nu numai să susțea foile, câte le avem, dar să se și înmulțescă; însă să fie redactate cu iubire sinceră și față de clerul român, fără de care nu cred să pôtă susta nici barēm o fôe de a noastră. Clerul român a fost și este prenumerațele cel mai fidel al foilor române, și acestu cler dispune de mai puține mijloce, decât mulți dintre inteligenții noștri laici, la cari nu vezi nici o fôe română.

Cu speșele, cu cari se susțin la noi foi străine și să cumpără cărți străine, am pute susține nu una, ci mai multe foi bisericăscă și școlare de tôte zilele.

Noi nu suntem inimizii jurnalistică, ci dorim, ca jurnalistică noastră să stea în serviciul binelui și al frumosului moral. Facă jurnalistică noastră critică adevărată, dar să nu propage idei, cari sunt contrare spiritului poporului nostru, să se lase odată a imputa clerului și mai marilor bisericăscă tôte nesuccesele. Să lea în considerațiune cele scrise de eruditul Barițu despre greutățile, cu cari se luptă și s'au luptat mai mari bisericăscă.

Jurnalistică noastră română trebuie să împlinescă astăzi porunca aceea mare „*Învățați poporele*”; însă această poruncă a dat'o Dumneșu, jurnalistică dară să scrie așa, cum poruncese Dumneșu. Odiórá la împlinirea acestei porunci a fost de lipsă cunoștința limbilor; astăzi o pôte face acesta jurnalistică, ea trebuie să facă acestu serviciu bisericăscă, și numai atunci merită părtinire, dacă o face acesta.

Nu scim, cine a dîs'o mai întâi, dar este caracteristică pentru timpul nostru enunțarea, că dacă ar trăi acum sfintul Pavel, s'ar face redactor.

Dea bunul Dumneșu, ca toți redactorii și jurnaliștii noștri să scrie în spiritul sfintului apostol al nemuritor!

Titu Budă,
vicarul Maramureșului.

Dionisiu și Sibilele.

Scene din timpurile Cesarilor de

Miles Gerald Keon.

(Continuare.)

„Asta, domnul meu,” dîse inspectorul făcîndu o închinăciune adîncă, „asta își are temelul său, deși măritul nostru Cesar vre să demustre contrariul. Pre timpul războielor civile, — mai înainte de ce ar fi resărit ziua pacinică de vară, carea ne-a dăruit'o August, — nimeni nu avea cal mai bun ca Cneiu Sei cavalerul. Elu a și dat calul său numele Șefan. Animalul acela avea întru adevăr însușiri ca nici un alt cal. Avea o mărime extraordinară și nu suferia pre sine pre nici un călăreț. Puțini se pot mândri cu aceea, că ar fi ședut nepedepsiți pre spinarea lui: mai întâi elu arunca la pămînt călărețul, — ér apoi îl mîncă. — Dar atîta nu era de ajuns: dacă omul ședea prea sigur pre șea, și nu-l putea arunca de pre sine cu sărituri și manevre de rînd, mai scia elu ce să facă. Vădit'ăți grumazii cei lungi elastici ai nepotului lui? Atunci își întorcea grumazii ca un șerpe, și fața lată privia omul cu ochii cei mari în față, areta dinții și începea a-l mușca la picior, până trebuia să se pogore de pre elu. Ceea ce urma apoi, totdeauna era îngrozitoriu. Încă mai înainte de ce se pogoria nefericitul, rămănea deja un umăr al lui între dinții calului. Apoi îi prindea capul, căpățina pocnia, precum spargem noi o nucă între degete, și apoi lîngea creierii nefericitului și se arunca cu piciorle dinainte pre trupul lui și-l bătea, până nu mai scia, ce masă este acolo. — Dar nepotul asta al lui îl întrece în mărime și putere, în frumusețe și sălbătécime. Tiberiu Cesar e fericitul lui proprietariu.”

„Fericitul lui proprietariu?” dîse Dionisiu clătîndu din cap. „Dar asta e un demon și nu un cal!”

Benigna pricepîndu acum grozavul adevăr, cădu înaintea inspectorului în genunchi și-și frîngea în desperare mâinile.

„Pre calul acesta să călărescă Claudiu? Va fi mórtea lui,” gemea fata. Sudori reci îi curgeau de pre frunte. „Nu! Spune, că nu e așa!”

Inspectorul privi la ea cu milă și apoi își întorse fața într'altă parte. Privirea aceea îi spunea, că Tiberiu și-a rostît sentința și nu o va schimba!

Mirele și Paulu o aședară pre o bancă de lângă perete. Ea leșinase, Claudiu se silia înzădar să o deștepte.

Cugete de tot felul se încrucișau într'aceea în capul lui Paulu. Cu compătimire privia la Benigna și se gândia la Agata, carea va primi cu aceea-și desperare scirea grozavă. Pași apoi érá la prietinelu său și la inspectorul.

„Nu se scie chiaru cu siguritate,” continuă inspectorul, „dar se dîce, că Sei își

ținea calul cu carne de om. Marcă Antoniu a poftit să aibă calul acela, — poate pentru ca să-l dăruiească reginei Cleopatra. A născocit deci o învinuire în contra cavalerului Seiū, și — într-o zi dispăru cavalerul. Dar triumvirul totuși nu a ajuns să aibă calul. Cu două trei zile mai înainte de a dispăre a vîndut adevărat Seiū calul său lui Dolabella, locuitorului lui Iuliu Cesar. Prețul i-a fost o sută de mii de sestertii. De atunci a început Dolabella să dea îndărăpt și acuși și-a luat viața. Calul a ajuns acum în proprietatea lui Cassiu, care a călărit pre el în lupta dela Filipi și — și-a luat viața. Acum s'a împlinit dorința lui Marcă Antoniu — spre perirea lui și a Cleopatrei. Vedeți dar, ce au pățit proprietarii lui Seianu celui dintăiu."

Și închinându-se se duse la sclavii de lângă masă.

XIII.

Într-aceea Benigna își deschisese ochii. Paulu schimbă cu ea câteva cuvinte prietenoase. Apoi vorbi ea șoptind cu Claudiu.

"Acum m'a ajuns pre mine rîndul," zise sclavul cu resignare stoică, "acuși îl va ajunge pre altul."

Sclavii lucrau în tăcere sub ochii inspectorului. Cei doi tineri stau gânditori lângă ferestă.

"Tu poșezi în măsură mare favorul împăratului, nobilul meu patriotă," zise Paulu încetșor. "Ce gîndesci, dacă ai propune lui Augustu întregu lucrul, ore nu va pune el stăvilă crudității ucigașe a Cesarului?"

"De dragul unui sclav? — Nu se poate!" zise genialul Atenenu mișcîndu cu tristetă din cap. "Nici chiar fărădelegile lui Vediū Pollio nu le poate opri împăratul, și abia cred să le oprască, chiar și dacă l-o ar concede legea. Sclavul e proprietatea absolută, lipsită de voință a domnului său. Ce împoartă un sclav, ce norocul ori nefericirea celui de rînd? Ce-i împoartă pre aceia, cari adevărat că bărbăților le concedu să trecă de ființe cu suflete nemuritoare, dar nu o concedu asta femeilor? Adevărat că s'au aflat femei, cari au demonstrat lumii contrariul, femei, cari aveau însușiri, virtuți și chiar și patimi bărbătești și au deprinsu preste poporē o domnie admirabilă. Dar acestea au să se ascrie poate nu într-atăta facultăților lor eminente, cît mai virtosū împrejurărilor născerii, rangului și cercului, în care s'au învîrtit, — unor împrejurări, cari atrnă numai dela Dumneșeu. Dar mē abatū dela obiectū. De cumva nu mē înșală tōte, atunci a cerca mîntuirea acestui sclavū insamnă a-lu da unei periri încă și mai sigure. Hața cănilor din Tesalia nici cîndu nu e așa de lacomă ca atunci, cîndu vre să le ia prada."

Cavalerul ascultase cu un fel de atențiune religioasă. Acum privi lungu la cei doi logodiți. Asemenea unei flori frînte se rîzima Benigna de pîrete. Cuprinsu de desperare ședea Claudiu lângă ea și tăcea.

"Așa e," zise Paulu. "De o parte sclavi, femei, legi, gladiatorii, — de cealaltă arbitriul duru, forța brutală, — fără de considerări, neînduplecată, neresponsabilă, asemenea unui deș. Asta e lumea întregă: o parte a ei și cealaltă. Pînă unde se estinde una, pînă acolo se estinde de-asupra ei și cealaltă și se poate pogori în fiesce care clipelă și poate strivi totu, ce se dice

umanu, ce face pre omu și-lu deosebesce de animalu. În fiesce care și, prietine și patriotă, în fiesce care și mi-se descoperu lucruri, cari îmi umplu inima de tristetă și de dispreț față cu ordinea aceea a lumii, în care trăim."

Îi istorisi apoi istoria lui Telus și a soției lui și-i spuse multe despre Benigna și despre aceea, cum s'a jertfitu ea pentru el și ai lui.

"Nimica nu m'a oferit decî mîngăere mai mare," continuă apoi, "nimica nu-mi va face în totă viața mea o bucurie mai mare ca idea despre sosirea unui deș, care va da o formă statornică și bună acestei lumi nefericite și sfîșiate. Ori cît de cutezată ar fi așteptarea ta, ea totuși mi-se pare foarte întemeiată, — poate de aceea, că omenimea are lipsă așa mare de ajutoriu. Noi nu numai alergăm spre o prăpastie, ci zăcemu deja în prăpastia cea mai plină de îngroziri, o pradă a patimilor celor mai diavolești, cari ca niște adevărați demoni se jocă cu noi unu jocu înfrorătoriu. — O, de este unu Dumneșeu, ore nu ar trebui să i-se facă milă de noi? Ore nu ar fi unu lucru cu adevărat dumneșescu, dacă ne-ar scote din chinuri, ar domoli grozăveniile și nedreptățile acestei vieți și ne-ar da deslușiri despre cea viitoare, despre care grăesce Socrate? — Ori dōră are să rămānă acēsta pururea o idee frumoasă, o invenție lirică a muselor, ori a unui demonu, căruia îi place să chinuēcă cu ea pre cei mai buni ai timpului nostru?"

Tinerul grăise cu însuflețire. Elu privia în fața strălucitoare a prietinelui său, care-i răspundea cu o privire, ce-i spunea, că-lu pricepe.

"Siguru că nu," zise Atenenu cu încrederea celui ce se luptă și e siguru de învingere. "Timpul acela trebuie să fie aproape!"

"Cu tine, prietine, ași călători prin totă lumea și ași cerca semnele, cari au să premergă acestui evenimentu mare, — precum și-ai propoșu tu," zise Paulu era seriosu. "Dar să punem casul, că este așa, precum crești, și că ființa aceea dumneșescu e aci, în sala asta, cu noi, și a auditu tōte celea ce am auditu noi mai înainte, spune-mi, Dionisie, — tu te pricepi la lucruri de acestea, — spune-mi, ce și-ar gîndi ea despre tōte acestea? Ore aflare-ar plăcere în aceea, că pre sclavul acesta îl aruncă pescilor ori calului de mîncare? Ce părere poate să aibă ea despre ființa omenescu? Care dintre acești doi, dintre omu și animalu, are mai mare preț înainte acelei ființe dumneșeci? — Judecîndu după cele ce se întimplă zilnic în juru de noi, ai pute gîndi, că animalul e pre o treptă mai înaltă decăt omul, căci omul cade pradă animalului. Preste totu vorbindu dacă ai în vedere forța brută, ar trebui să crești, că animalul e mai pre susu decăt omul, și calul Seianu și giganticul elefantu ar trebui să-mi fie mai dragi și mai scumpi decăt mamă și soră. — Dar nu numai despre precelința asta voiam să grăescu, ci și despre ceea ce vieză întru noi și produce marea deosebire internă între omeni. Cît de mare este deosebirea dintre cei doi Cesari! cît de mare deosebirea dintre desfrnata Iulia soția lui Tiberiu și dintre vrednica Antonia veduva lui Drusū, a fratelui lui Tiberiu! Despre unu poți dice, că sunt capabil de ori ce fărădelege, despre cealaltă

chiaru contrariul. Ce este aceea, ce face pre omu bunu ori rău? Tu-mi dice, că unu se lasă pornirilor sale celor bune, er alții celor rele. De aci ar urma, că e irrelevantu, la ce mē hotărescu, și că am dreptul de a mē hotări. Dacă bună oră doi inși se urescu de mōrte, nu urmēză, că amdoi au dreptul și încă dreptu egalū de a ucide pre celalaltu. Forța singurā nu e ceea ce are să ne determine. Celu mai slabu nu e datu de totu pre mîna celui mai tare: preste forța eternă stă cea internă, libertatea hotăriri. Spune-mi, Dionisie, dacă ființa aceea mare și dumneșescu ar fi aci între noi, privire-ar ore cu plăcere la aceea, cum unu omu folosesce hotărirea sa liberă spre a face bine altuia în locu de a-lu perde și de a-lu asupri?"

"Mulți dascăli s'au ocupat de cestiile acestea," zise Atenenu. "Nici unu nu ar fi putut ajunge la o conclusie mai bună ca a ta, prietine. Mie mi-se pare," continuă tinerul filosofu însoțindu-și cuvintele cu o privire însuflețită, "mie mi-se pare, că ființa aceea stîndu în mijlocul nostru ar dice: Voi omenilor sunteți frați și aveți să vă ajutați împrumutat, era nu să vă nimiciți unu pre altu!"

Parcă trecu unu fulgeru preste fața lui Paulu. Cu o privire, ce pîtrunde pînă în adîncul inimei, zise el grabnicu, dar seriosu: "Bine dar, așa voi lucra!"

Amdoi pășiră la cei logodiți.

"Benigno," zise Paulu, "tu ai fostu bună față cu mama și cu Agata și numai jertfindu-te pentru ele ai ajunsu la atata. Tiberiu concede, ca altu să îmblîndeșcă pre Seianu în locul lui Claudiu."

Apoi se îndreptă cîtră sclavii dela masă și întrebă cu voce înaltă: "Află-se între voi vreunul, care să îmblîndeșcă în locul lui Claudiu pre Seianu?"

Toți tăceau.

"Ar fi o faptă mărētă și virtuosă."

Nici unu nu dicea nici unu cuvintu.

"O voi face dar eu," zise Paulu cu voce hotărîtă și îndreptîndu-se cîtră inspectoru continuă: "Te rog, să ieși spre sciință, că cavalerul Paulu Emiliu Lepidū, nepotul fostului triumviru, va împlini lucrul ăsta în locul sclavului Claudiu."

Cu pași repeși părăsi elu cu Dionisiu sala. Benigna audind vestea asta leșină din nou. Inspectorul sta cîtva timp ca împetritu.

(Va urmă.)

Bibliografie.

Testamentul și Litterele fundamentale ale fericitului Archiepiscopu și Mitropolitu gr. cat. de Alba-Iulia și Făgărașu Dr. Ioanū Vancea de Buteasa. Blașiū 1892. Tipografia Seminariului gr. cat. din Blașiū. Se află de vîndare la Administrația „Unirii”. Prețulu 10 cr., cu portu postalū 15 cr.

Mihailū Eminescu. Studiu criticu. Blașiū 1891. Biblioteca „Unirii”. 8° mică, 213 pag. Prețulu cu portu postalū 45 cr. v. a. sau 1 frc. 20 cm. Studiul ăcesta, care a provocat atențiunea cercurilor literare nu numai de dincoace, ci și de dincolo de Carpați, se poate procura cu prețulu indicatū sau directu dela administrațiunea foii „Unirea” din Blașiū, sau dela „Tipografia Seminariului gr. cat. din Blașiū (Balázsfalva)”. În România broșura se află depusă la librăria Sococū.

Economie.

Sădirea sălcilor nobile. De vre-o câțiva ani mai mulți docenți țin preste vară cursul suplimentare de împletit, ba chiar și la institutul nostru preparandial se propune elevilor preparandial și împletitul cu nuele. Scopul propunerii nu poate fi altul, decât ca însușindu-și elevii preparandial dexteritatea în împletitul de corfe, coșerci etc., la timpul său să familiarizeze și poporul nostru cu acest ram de industrie ușor, dar rentabilă. Cine nu știe, că economii nostri după ce termină toamna cu culesul și semănatul, și cu îngropatul viilor, pre unde sunt vii, până primăvara nu au mai nimica de lucru. A petrece timp de 4—5 luni fără de a câștiga ceva și numai a consuma este un mare rău, și nu numai din punct de vedere material, ci și moral. Ca să nu petrecă poporul nostru timpul de iernă în neactivitate, trebuie dată la împletitul de corfe, coșerci, coșuri de car și alte obiecte de felul acesta.

La împletit se recere și materialul. Materialul acesta procurat pre bani din ținuturi mai depărtate costeză mult. De aceea, dacă ne interesăm, și trebuie să ne interesăm, și de industria împletitului, să cultivăm în sine sălcile, ce dau nuelele de lipsă pentru împletit. În Franța adese-ori cei mai buni agri îi sădesc economii cu sălci nobile, cari îi aduc venit cu mult mai mare decât cultura bucatelor. La noi sunt multe locuri apăsate, în cari cultivarea sălcilor ar succede foarte bine, pre cându grăul și spicosele preste totu se fac numai în anii mai uscați. Ore nu s'ar pute planta aceste locuri cu sălci nobile pentru împletit? Sigur s'ar pute planta cu sălci, și cei ce doresc a se ocupa cu împletitul lor, ar avé material îndemână, fără să fie siliți a-lu aduce cu cheltuel de pre aiea.

Dintre diversele sălci sau răchite (*Salix*) mai corăspundătoare pentru industria împletitului sunt: *Salix amygdalina*. Se caracterizează prin frunzele sale lungărețe ca ale migdalului, se cultivă în mare măsură în Franța. Ea se dezvoltă curând aruncă ramii mulți, dară chiar în acesta îi stă scăderea, că dezvoltându-se curând, nuelele până la cocere se îngroșe prea tare și aruncă multe crengi laterale. Cu această specie de sălcă samână mult, în ce privește frunzele și creșterea abundanță, *S. viminalis* și *S. aurea vitellina*. Nuelele acestor sălci fiindu grose se pot folosi cu succes numai la lucruri mai dure, cum ar fi p. es. coșercile. Dară producându nuele multe totuși se rentează cultivarea lor.

Materialul pentru lucruri de împletit mai fine. p. es. corfe de mână etc., dau mai

alesu: *Salix viminalis glauca*, a cărei nuele cându sunt cöpte, au o colöre roșie (bordeaux); *S. pupurea*, colöreă nuelelor la începutu este purpurie, dară mai târziu trece în verde-roșetică. Cele mai subțiri nuele le produce *Salix uratensis*. Colöreă loră este verde-gălbinie, érá cöja de regulă e crepată.

Pămîntul pentru sădirea sălcilor se prepară rigolându-lu în adunime de 40—45 cm. sau și arându-lu afund. Timpul săditului este toamna și primăvara. Ramii sau cepurile pentru sădit se taie de cu toamnă și preste iernă se păstrează îngropați în pămînt. Se pot însă tăia și primăvara, dară înainte de a porni suculu. Ei se taie în lungime de 30—40 cm. Au să fie coți deplin. Cându nu am pute să plantăm ramii îndată ce i-am scos din pămînt, unde s'au păstrat preste iernă, ori ar trebui să-i aducem din depărtare, așa câtu i-am căpeta vesteți, înainte de a-i sădi trebuie ținuti 2—3 zile în apă. Asemenea trebuie udați de câteva ori și după ce s'au sădit. Dacă pămîntul este bine lucrat, ramii se plantază în pămînt la depărtare cam de 16—20 cm. unul de altul. Spațulu dintre singuraticele rânduri are să fie cam de 50—60 cm. Dacă pămîntul nu este destul de rar, atunci cu un lemn ori feru se fac găuri în pămînt și în acelea se sădesc ramii. Părerea comună este, că ramii sădiți să albă afară din pămînt 2—3 ochi. Alții au făcut probe astupându ramii cu totulu sub pămînt (0.5—1 cm.), și aceștia s'au dezvoltat foarte bine. Unde este locul espus la inundări, acolo totdeauna este consultat a lăsa ramii cam 15—20 cm. afară din pămînt. Ramulu se implăntă cu capetulu celu grosu, care nu trebuie ascuțit. Unii se îndatină să săpa ramii ca via de 3 ori pre an. Prin acesta se ajută dezvoltarea lor. Printre straturile de sălci nobile trebuie să se lase cărările de lipsă pentru tăierea și adunarea nuelelor. Tăierea nuelelor se poate întâmpla toamna, iernă și primăvara înainte de a începe circularea suculu. Nu e bine a tăia nuele preste totu anul, căci mai ales în cânturile de veră cotöröle, de unde s'au tăiat nuelele, sunt espuse la pericolulu de a nu mai da surcel noi și de a se usca. Nuelele tăiate se légă în snopi cu diametru de 25—30 cm. și așa se pun în comerț. Unu jugeră produce la anu cam 45—50 m.m. (q.), cari vindându-se cu 1 fl. aduc 45—50 fl., și de aci subtrăgându spesele rămâne venit cam de 18—22 fl. Nuele despoiate de cöje se plătesc și cu 2.50—3.00 fl. m.m. Spre a se despoia ușor de ea se taie primăvara, îndată ce a începutu circularea suculu. Dacă s'au tăiat mai înainte, le punem câtu timp în apă caldă. Este consultat, să se taie chiar din fața pămîntului, căci prin acesta se conservă mai bine trunchiulu, ce durează cam 10—12 ani. Sunt anumite fórfeți, cu cari se taie nuelele 0.5—1 cm. sub pămînt. Procedura acesta este și mai de recomandat. Nuelele se conservă mai ușor în locu umbros și cam umed. Înainte de a le folosi se țin câteva zile în pivniță ori se möie în apă, prin ce își redobândesc elasticitatea.

Cultivarea nuelelor de împletit este recomandat mai ales în ținuturile espuse la inundări, dară ea se rentează și aiea, de örece din anul alu 2-lea începându seceta nu le strică mult, precându plöea multă le priesce. Dacă poporul nostru ar cultiva sălcile nobile și numai din motive de ale economiei de câmp, sperăm că curându s'ar desvolta în el și pofta de a se ocupa cu industria împletitului, și astfel i-s'ar deschide un nou isvor de venit.

Bursa de Budapesta.

Din 22 Mart. st. n. 1893.

Renta de aur ung. 4%	115.90
„ hârtie „ 5%	100.—
Împrumutul căilor ferate ung.	122.75
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ost ung. (1-ma emisiune)	120.—
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune)	101.75
Bonuri rurale ung.	96.25
„ urbariale ung.	100.—
Obligățiunile desp. regalilor	101.80
Împrumut cu premiu ung.	154.50
Losuri pentru regularea Tisef	145.50
Renta de hârtie austriacă	98.75
„ argint austriacă	98.75
„ aur austriacă	117.—
Losurile austr. din 1860.	167.—
„ Viena	180.—
Acțiunile bancel austro-ungare	988.—
„ de credit ung.	418.—
„ „ austr.	353.—
Obligățiunile cu câștig ale bancel ipot. ung.	131.50
Serisuri fonciare ale institut. de cred. și economii „Albina	101.—
Galben împărătesc	5.68
Napoleon-d'or	9.64
Mărți 100 imp. germane	59.80
Londra 10 Livres sterling	121.10

Prețul mărfurilor.

Piața din Blăși: Grâu, hectitr. fl. 4.— până 4.50, — grâu mestecat fl. 3.50 până 4.—, sêcară fl. 3.— până 3.25, — ovésu fl. 2.25 până fl. 2.50, cucuruș fl. 2.75 până fl. —, alac fl. 2.— până fl. —, cartofi fl. 1.50 până fl. 2.—, — sémântă de cânepă fl. — până fl. —, fasolea fl. — până fl. —, — carnea de vită chilo 48 până — cr., carnea de vitel — până — cr., carnea de porc 48 până — cr., carnea de berbec 26 până — cr., — 14 ouș cu 20 până — cr.

Editor și redactor răspundător:

Dr. Victor Szmigelski.

Depositul de ape minerale în Blăși.

Aduc la cunoștința P. T. publicului, că în farmacia mea țin în deposit apele minerale din patrie și străinătate înșirate mai la vale și le vind în sticle singuratic ori în lădi de câte 25 sticle.

Apă acra Agnes
Apă acra de Borszék
Apă acra de Belin

Apă amară de Buda { a) din isvorul Hunyadi
b) „ „ Franciscu I.
c) „ „ Rákoczy

Apă acra de Elöpaták
Apă feră de Franzensbad
Apă acra de Giesshübl
Apă de Gleichenberg din isvorul Constantin
Apă de Karlsbad din Sprudel și Mühlquelle (isvörö)

Apă de Krondorf
Apă arseno-feră de Levico
Apă minerală Margit (Selters ungurescu)
Apă de Marienbad
Apă acra sulfură de Parád
Apă acra de Répát
Apă arseno-feră de Roncoigno
Apă acra lithiă Salvator
Apă acra de Selters
Apă iod-bromă de Hall

mai departe

Sare Moor de Franzensbad, Sare și pulvere spumegătoare de Karlsbad.

Blăși în 1 Martiu 1893.

Carol Schieszl,
farmacist.